

14.4.2015

1 Asia

Molok Oy:n päätös lopettaa valmistamiensa maahan upotettavien jäteastioiden korjaus- ja huoltotoimintaa koskeva yhteistyö Kuljetusliike Törmä Oy:n kanssa 25.5.2014 alkaen.

2 Osapuolet

Molok Oy

Toimenpidepyynnön tekijä: Kuljetusliike Törmä Oy

3 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto jättää asian tutkimatta.

4 Asian vireilletulo ja selvitystoimenpiteet

Kuljetusliike Törmä Oy (jäljempänä myös kuljetusliike) on 31.10.2014 tekemällänsä toimenpidepyynnöllä pyytänyt, että Kilpailu- ja kuluttajavirasto kieltäisi Molok Oy:tä jatkamasta Kuljetusliike Törmän jäljempänä kuvaamaa kilpailunrajoitusta, velvoittaisi Molokin toimittamaan maahan upotettavien jäteastioidensa varaosia Kuljetusliike Törmälle sekä määräisi Molokille tunnutuvan seuraamusmaksun. Molokin valmistamista maahan upotettavista jäteastioista käytetään jäljempänä myös nimitystä Molok-syväkeräysastia.

Virasto pyysi toimenpidepyynnön tekijältä lisäselvityksiä 9.12.2014 toimenpidepyynnössä esitettyjen seikkojen tarkentamiseksi. Virasto vastaanotti selvityksen 22.12.2014. Virasto laati 2.3.2015 asiassa päätösluonnoksen, jonka mukaan virasto jättää asian tutkimatta päätösluonnoksessa esitetyin perustein. Virasto pyysi toimenpidepyynnön tekijältä lausuntoa päätösluonnoksen johdosta. Virasto on ottanut toimenpidepyynnön tekijän lausunnon huomioon asian ratkaisussa. Lausunnossa ei esitetty sellaisia seikkoja, jotka olisivat antaneet virastolle aihetta muuttaa päätösluonnoksessa esitettyä ratkaisua tai sen perusteluja.

5 Asiaselostus ja ratkaisun perustelut

Toimenpidepyynnön mukaan Kuljetusliike Törmällä ja Molokilla on ollut pitkäaikainen yhteistyösopimus, jonka Molok on päättänyt sähköpostiviestillä 23.5.2014. Molok ilmoitti tuolloin lopettavansa Molok-syväkeräysastioiden korjaus- ja huoltotoiminnan Kuljetusliike Törmän kanssa 25.5.2014 alkaen. Molok ilmoitti myös, ettei se 25.5.2014 jälkeen enää myy varaosia Kuljetusliike Törmälle. Molokin ilmoituksessa ei mainittu mitään perusteita sopimuksen purkamiselle. Toimenpidepyynnön tekijän mukaan Molokilla on määräävä markkina-asema maahan upotettavien jäteastioiden markkinoilla Suomessa ja sopimuksen irtisanominen sekä varaosien myynnistä kieltäy-

14.4.2015

tyminen ovat kilpailulain 7 §:n kieltämää määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä.

Toimenpidepyynnön mukaan Kuljetusliike Törmä on tehnyt markkinointiyhteistyötä sekä monenlaista muuta yhteistyötä Molokin kanssa lähes Molokin perustamisesta lähtien. Kuljetusliike Törmä on joutunut tekemään merkittäviä investointeja toimiakseen Molokin yhteistyökumppanina Moloksyväkeräysastioiden korjaus- ja huoltotöissä. Kuljetusliike Törmä neuvotteli Molokin kanssa sopimuskäytännön kirjalliseksi saattamiseksi vuosina 2010-11, mutta kuljetusliike katsoi Molokin esittävän niin pitkälle meneviä rajoittavia määräyksiä, ettei voinut suostua niihin. Osapuolet päättivät kuitenkin jatkaa yhteistyötään entisin ehdoin ilman kirjallista sopimusta.

Kuljetusliike Törmä alkoi kevästä 2014 alkaen huoltamaan uuden astiavalmistajan Luowia Oy:n valmistamia maahan upotettavia jäteastioita. Kuljetusliike Törmä oli jo useita vuosia huoltanut myös muiden astiavalmistajien astioita, mistä Molok oli ollut myös tietoinen. Molokin ja Kuljetusliike Törmän väliseen sopimukseen ja sen soveltamiskäytäntöön ei ole missään vaiheessa kuulunut ehtoa, jonka mukaan kuljetusliike ei voisi tehdä yhteistyötä myös muiden toimijoiden kanssa.

Kuljetusliike Törmän liikevaihto vuonna 2013 on ollut 1-2 miljoonaa euroa, josta maahan upotettavien jäteastioiden huoltotoiminnasta kertynyt liikevaihto on ollut vain pieni osa.¹ Kuljetusliike Törmän on nykyisin mahdollista hankkia ainoastaan joitakin varaosia eri astiatyyppeihin muilta toimittajilta kuin Molokilta. Käytännössä Kuljetusliike Törmän huoltotoiminta toimii nykyisin merkittävästi aiempaa pienemmällä volyymilla. Kuljetusliike Törmälle on alustavan arvionsa mukaan aiheutunut Molokin menettelyn johdosta taloudellista vahinkoa satoja tuhansia euroja.²

Viraston asiassa soveltama tutkimatta jättämistä koskeva säännös:

Kilpailulain 32 §:ssä on säännös asioiden tutkimatta jättämisestä Kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Pykälän 1 momentin mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto asettaa tehtävänsä tärkeysjärjestykseen. Säännöstä koskevien perustelujen (HE 88/2010) mukaan viraston on suunnattava voimavaransa niin, että se puuttuu ensisijaisesti kilpailun toimivuuden, kansantalouden ja yleisen edun kannalta merkittäviin kilpailunrajoituksiin sekä kaikkein vakaviimpiin kilpailunrajoituksiin.

Kilpailulain perustelujen mukaan viraston asettaessa tehtäviään tärkeysjärjestykseen se ottaa huomioon esimerkiksi sen, onko kysymys paljaasta tai vakavasta kilpailunrajoituksesta ja onko kyseessä sellainen periaatteellisesti merkittävä rajoitus, johon tulisi joka tapauksessa puuttua. Arviointiin vaikuttaa myös se, millaisia potentiaalisesti kilpailua rajoittavia vaikutuksia

¹ Lähde: Asiakastieto ja toimenpidepyynnön tekijän virastolle toimittama selvitys.

² Tarkka tieto poistettu liikesalaisuutena.

14.4.2015

menettelyyn sisältyy, kuinka laajasti kyseinen menettelytapa on käytössä ja kuinka merkittävään taloudelliseen toimintaan tai osuuteen taloudellisesta toiminnasta rajoitus liittyy.

Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan virasto jättää asian tutkimatta, jos ei voida pitää todennäköisenä, että kyseessä on 5 tai 7 §:ssä taikka Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 101 tai 102 artiklassa tarkoitettu kielletty kilpailunrajoitus.

Kilpailulain 32 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan asia voidaan jättää tutkimatta, jos asiaa koskeva toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton. Laki esitystä (HE 88/2010) koskevien perusteluiden mukaan toimenpidepyyntö on ilmeisen perusteeton esimerkiksi silloin, jos toimenpidepyyntö ei kuulu viraston toimivaltaan.

Virasto on tehnyt asiassa tutkimatta jättämistä koskevan päätöksen seuraavin perustein:

Viraston tulee lain mukaan käyttää toimivaltaansa kilpailulain tavoitteiden mukaisesti ja asettaa niiden perusteella tehtävänsä tärkeysjärjestykseen. Kilpailulain tavoitteiden mukaisesti viraston tulee keskittyä erityisesti kansantalouden ja yleisen edun kannalta merkittävien kilpailunrajoitusten selvittämiseen.

Kilpailulakia koskevan hallituksen esityksen (HE 88/2010) yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan lain 1 §:stä muun muassa seuraavaa: "lain tarkoitus ei sen sijaan ole tarjota oikeussuojakeinoja yksittäisten sopimusriitojen ratkaisuun tai suojata elinkeinonharjoittajaa kilpailijan tai kauppakumppanin kohtuuttomilta tai mielivaltaisilta menettelytavoilta, ellei kysymys samalla ole menettelystä, jonka tutkiminen on tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla."

Asiassa ei ole saatettu todennäköiseksi, että kyse olisi rajoituksesta, joka kilpailulain 1 §:n tarkoittamalla tavalla vaikuttaisi markkinaprosessin toimivuuteen tai talouden tehokkuuteen. Kyse on pikemminkin elinkeinonharjoittajien välisestä sopimusriidasta, jotka pääsääntöisesti eivät kuulu kilpailulain mukaan ratkaistaviin asioihin. Toimenpidepyynnössä esitetyt kilpailunrajoitusepäilyt kohdistuvat joka tapauksessa yksittäiseen tapaukseen ja rajatulle alueelle, eivätkä siten näyttäisi olevan kansantaloudellisesti merkittäviä.³ Asiassa ei ole saatettu todennäköiseksi, että asian tutkiminen olisi tarpeen terveen ja toimivan kilpailun turvaamiseksi markkinoilla.

³ Markkinaoikeus on viimeaikaisessa päätöksessään katsonut, että KKV:n on ollut perusteltua jättää asia tutkimatta kilpailulain 32 §:n nojalla muun muassa sen vuoksi, että kyseessä on ollut yksittäinen ja alueellisesti rajallinen tapaus. MAO nro 937/14, dnro 2014/231, 22.12.2014. Huom. päätöksen lainvoimaisuustiedot tulee tarkistaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta. Päätös saatavilla [www.osoitteesta http://www.markkinaoikeus.fi/fi/index/paatokset/kilpailuasiat/kilpailuasiat/1421054344013.html](http://www.markkinaoikeus.fi/fi/index/paatokset/kilpailuasiat/kilpailuasiat/1421054344013.html)

14.4.2015

Edellä esitetyn perusteella virasto jättää asian tutkimatta.

Viraston päätös tutkimatta jättämisestä ei sisällä arviota epäillyn kilpailunrajoituksen lainmukaisuudesta. Mikäli virasto saa uutta tietoa, jonka perusteella on syytä epäillä, että asiassa käsitellyllä toiminnalla on merkitystä terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta, virasto voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 1 § ja 32 §.

7 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 44 §:n mukaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

8 Lisätiedot

Lisätietoja antaa erikoistutkija Jussi Pääkkönen, puh. 029 505 3391, etunimi.sukunimi@kkv.fi.

Apulaisjohtaja Valtteri Virtanen

Erikoistutkija Jussi Pääkkönen